

Broj:

Podgorica, 12.09.2024. godine

Savjet Agencije za zaštitu konkurencije, na osnovu člana 20f stav 1 tačka 10 Zakona o zaštiti konkurencije („Sl. list CG“, br. 44/12, 13/18 i 145/21) i člana 10 Zakona o kontroli državne pomoći („Sl. list CG“, br. 12/18), u postupku davanja mišljenja po zahtjevu Fonda za inovacije Crne Gore, po predlogu Sektora za kontrolu državne pomoći - Odsjek za prethodnu kontrolu, a na osnovu Prijedloga zamjenika direktora Agencije za zaštitu konkurencije, na sjednici održanoj 12.09.2024. godine, donosi

MIŠLJENJE

Dodjela pomoći predviđenih Predlogom za podsticanje inovacija u funkciji energetske efikasnosti u industriji, predstavlja de minimis pomoći (pomoći male vrijednosti), shodno Uredbi Komisije (EU) br. 2023/2831 o primjeni čl. 107 i 108 Ugovora o funkcionisanju Evropske unije na pomoći male vrijednosti (32013R1407), koja se u Crnoj Gori primjenjuje kao Prilog 7 Pravilnika o listi pravila državne pomoći i izuzeta je od obaveze prijavljivanja Agenciji.

Neophodno je da Fond za inovacije Crne Gore sve državne pomoći dodijeljene po osnovu Predloga programa iz stava I dispozitiva ovog mišljenja evidentira u registar de minimis pomoći, posebno za svakog korisnika državne pomoći.

OBRAZLOŽENJE

Fond za inovacije Crne Gore (u daljem tekstu: „FICG“) je podnio Zahtjev broj: 562-1/24 od 31.07.2024. godine, zaveden u Agenciji za zaštitu konkurencije (u daljem tekstu „Agencija“) pod brojem 05-430/24-420/1 od 01.08.2024. godine, kojim se traži mišljenje o usklađenosti Predloga programa za podsticanje inovacija u funkciji energetske efikasnosti u industriji (u daljem tekstu: „Predlog programa“). Uz inicijalni akt, Agenciji je dostavljen i Obrazac 1 Prijave državne pomoći, kao i tekst Predloga programa.

U Prijavi državne pomoći se navodi da se ista odnosi na državnu pomoć, da se ona odnosi na sektor C – prerađivačku industriju, da se odnosi na mala i srednja privredna društva, te da je procijenjeni broj korisnika između 11 i 50. Mjera pomoći je Program koji predstavlja međuresornu saradnju Ministarstva ekonomskog razvoja, Ministarstva prosvjete, nauke i inovacija i Ministarstva energetike u cilju obezbjeđenja neophodne sinergije industrijske politike, inovacija i energetske politike sa prioritetima pametne specijalizacije. Implementaciono tijelo Programa je Fond za inovacije Crne Gore. Glavni cilj programa je povećanje energetske efikasnosti i/ili povećana upotreba dostupnih obnovljivih izvora energije od strane MMSP u prerađivačkoj industriji uvođenjem inovativnih tehnologija. Dalje se u Prijavi navodi da je u pitanju šema pomoći, da je planirani datum dodjele pomoći 31.12.2025. godine, da su glavni ciljevi obnovljivi izvori energije i energetska efikasnost, dok su sporedni regionalni razvoj, istraživanje, razvoj i inovacije i razvoj malih i srednjih preduzeća. Pomoć se planira dodijeliti u vidu subvencija dok je ukupni budžet Programa 2.300.000,00 eura. Najniži iznos koji se može dodijeliti korisniku jeste 50.000,00 eura, dok je najviši iznos 200.000,00 eura. Izvor finansiranja je Budžet države kao i IPA III, paket direktne budžetske podrške Evropske komisije Crnoj Gori za prevazilaženje energetske krize. Dalje je u prijavi navedeno da se pomoći predviđene predmetnim Programom kumuliraju sa de minimis pomoćima države kroz različite programe pomoći, kao što je Program za unapređenje konkurentnosti za 2024. godinu, Program za inovacije 2023-2027 i IPARD program.

Ocjena

Predlog predmetnog programa je rezultat međuresorne saradnje Ministarstva ekonomskog razvoja, Ministarstva

prosvjete, nauke i inovacija i Ministarstva energetike u cilju obezbjeđenja neophodne sinergije inovacija, industrijske politike i energetske politike sa prioritetima pametne specijalizacije. Imajući u vidu značaj i ulogu Fonda za inovacije Crne Gore (u daljem tekstu: Fond) u sprovođenju programa i projekata iz domena Strategije pametne specijalizacije i implementacije Programa za podsticanje inovacija u funkciji energetske efikasnosti u industriji za 2023. godinu, sprovodiće se u skladu sa Sporazumom o međuresornoj saradnji u implementaciji Programa, koji će biti implementiran od strane Fonda.

Program predstavlja kontinuitet i nadogradnju prethodno realizovanih aktivnosti po osnovu Programa iz 2023. godine, uz dodatno unapređenje na osnovu iskustava u implementaciji i preporuka proisteklih iz procesa evaluacije projektnih prijava.

Svrha je da se realizacijom Programa mikro, malim i srednjim preduzećima (u daljem tekstu: MMSP) iz sektora prerađivačke industrije obezbijedi bespovratna podrška za investicije i unapređenje proizvodnog procesa.

Programom je predviđena implementacija finansijskog mehanizma u vidu grantova, koji omogućavaju uvođenje inovativnih rješenja i novih pametnih/digitalnih rješenja, a koja doprinose kvalitetnijoj automatizaciji i kontroli tehničkih sistema, jačanju kapaciteta stručnih lica u dijelu upravljanja energijom i na taj način omogućava optimizaciju potrošnje energije i doprinosi povećanju upotrebe dostupnih obnovljivih izvora energije od strane preduzeća. Finansijski podsticaji koji podstiču inovacije i investicije u energetske efikasne prakse, koriste obnovljive izvore energije i smanjuju emisiju CO₂, mogu biti ključni u podsticanju tranzicije industrije ka održivosti i postizanju klimatske neutralnosti. Predmetni Program doprinosi smanjenju potrošnje energije, smanjenju energetske intenziteta, smanjenju emisija ugljen-dioksida, boljem korišćenju resursa, smanjenju troškova proizvodnje, razvoju proizvoda i usluga sa većom dodatnom vrijednošću, povećanju inovacionih kapaciteta preduzeća i kvaliteta proizvoda.

Konkretno, u Predlogu programa se u poglavlju IX definiše da najniži, odnosno najviši iznos bespovratnih sredstava koji se može dodijeliti po Podnosiocu prijave iznosi:

- najniži iznos 50.000,00 €,
- najviši iznos 200.000,00 €.

U Predlogu programa se takođe navodi da se iz bespovratnih sredstava se mogu finansirati prihvatljive aktivnosti i troškovi projekta do iznosa od 80% ukupne vrijednosti projekta.

Dalje u Predlogu programa se navodi da njime nijesu obuhvaćene sljedeće djelatnosti: primarna poljoprivredna proizvodnja; proizvodnja čelika, sintetičkih vlakana i vađenje uglja; brodogradnja; proizvodnja koksa i rafiniranih naftnih proizvoda; proizvodnja i prodaja vojne opreme ili usluga; trgovina (maloprodaja i veleprodaja); građevinarstvo; ugostiteljski objekti koji isključivo pružaju usluge točenja pića; djelatnosti izdavanja novina i drugih povremenih izdanja, djelatnosti proizvodnje i emitovanja radijskog i televizijskog programa, djelatnosti novinskih agencija, kao i uslužnih djelatnosti agencija za marketing i odnosa s javnošću; benzinske pumpe; saobraćaj; prodajni auto saloni; bankarstvo i osiguranje; trgovina valutama i hartijama od vrijednosti; kupovina udjela u drugim društvima, akcijama i ostalih vrijednosnih papira; učešće u projektima kojima se krše međunarodno priznata prava radnika uključujući bezbjednost na radu, pravila i procedure u Crnoj Gori; proizvodnja i promet bilo kojih proizvoda ili aktivnosti koje se smatraju nezakonite ili štetne po okolinu i opasne za ljudsko zdravlje ili djelatnosti koje se domaćim propisima ili međunarodnim konvencijama smatraju zabranjenim; igre na sreću; proizvodnja duvanskih proizvoda; destilovana alkoholna pića; nemoralne i nelegalne aktivnosti.

Konačno, u poglavlju X se predmetna pomoć definiše kao de minimis pomoć.

Prilikom razmatranja podnijete prijave, uzimajući u obzir najviši planirani iznos pomoći po pojedinačnom korisniku (do 200.000,00 eura), Agencija je primijenila odredbe Regulative komisije (EU) 2023/2831 o primjeni čl. 107 i 108 Ugovora o funkcionisanju Evropske unije na de minimis pomoć (u daljem tekstu: Regulativa).

Regulativa propisuje da državno finansiranje koje ispunjava kriterijume navedene u članu 107 stav 1 Ugovora o funkcionisanju Evropske unije predstavlja državnu pomoć i mora se prijaviti Komisiji u skladu sa članom 108 stav 3 Ugovora. Međutim, u skladu sa članom 109 Ugovora, Savjet može odrediti određene kategorije pomoći koje su izuzete od ove obaveze prijavljivanja. U skladu sa članom 108 stav 4 Ugovora, Komisija može donijeti propise koji se odnose na te kategorije državne pomoći. U Regulativi (EU) 2015/1588 Savjet je odlučio, u skladu sa članom 109 Ugovora, da de minimis pomoć (tj. pomoć dodijeljena istom privrednom društvu za određeni vremenski period koji ne prelazi određeni fiksni iznos) može biti jedna od tih kategorija. Na osnovu toga se smatra da de minimis pomoć ne ispunjava sve kriterijume utvrđene članom 107 stav 1 Ugovora i stoga ne podliježe postupku prijave.

Komisija je u brojnim odlukama razjasnila pojam pomoći u smislu člana 107 stav 1 Ugovora. Komisija je takođe iznijela svoju politiku u pogledu gornje granice de minimis pomoći ispod koje se može smatrati da se član 107 stav 1 Ugovora ne primjenjuje.

Pri tom, privredno društvo je svaki subjekt, bilo da je riječ o fizičkom ili pravnom licu, koje se bavi privrednom djelatnošću, bez obzira na njegov pravni status i način finansiranja. Sud pravde Evropske unije pojasnio je da se subjekt “koji posjeduje kontrolni udio u kompaniji” i koji “stvarno vrši tu kontrolu tako što se direktno ili indirektno uključuje u njeno upravljanje”, mora smatrati da učestvuje u privrednoj djelatnosti tog društva. Dakle, takav subjekt se mora smatrati privrednim društvom u smislu člana 107 stav 1 Ugovora. Sud pravde je odlučio da svi subjekti koji su pod kontrolom (na pravnoj ili de facto osnovi) od strane istog subjekta, trebaju posmatrati kao jedno privredno društvo.

Trogodišnji period koje se uzima u obzir za potrebe Regulative trebalo bi ocjenjivati periodično. Pri svakoj novoj dodjeli de minimis pomoći, potrebno je uzeti u obzir ukupan iznos de minimis pomoći dodijeljenih u prethodne tri godine.

Agencija ukazuje da ukupan iznos de minimis pomoći koja se dodjeljuje jednom privrednom društvu ne smije da prelazi 300.000,00 eura tokom bilo kojeg perioda od tri fiskalne godine. Ovo znači da Fond prilikom dodjele de minimis pomoći treba da uzme u obzir da, iako je Programom predviđen najviši planirani iznos od 200.000,00 eura po pojedinačnom korisniku, isti korisnik neće moći da pređe najviši dozvoljeni iznos od 300.000,00 eura u toku tri fiskalne godine, te da u skladu sa tim i planira Program za naredne dvije fiskalne godine. Pri tom, svi iznosi koji se primjenjuju moraju biti u bruto iznosima tj. iznosi prije bilo kakvog odbitka poreza ili drugih dažbina. S obzirom na to da pomoć male vrijednosti (de minimis pomoć) ne podliježe ocjeni o usklađenosti od strane Agencije, za sva ostala pitanja u vezi sa procedurom i pravilima za dodjelu de minimis, potrebno je da Fond primijeni odredbe regulative.

Radi pravne sigurnosti, a u cilju smanjenja administrativnog opterećenja, ova Regulativa treba da obezbijedi jasnu i sveobuhvatnu listu kriterijuma za određivanje slučajeva u kojima dva ili više preduzeća u istoj državi članici treba smatrati kao jedno privredno društvo. Komisija je među utvrđenim kriterijumima za definisanje “povezanih preduzeća” u okviru definicije “malih i srednjih preduzeća” (MSP) u preporuci Komisije 2003/361/EC9 i Prilogu I Regulative Komisije (EU) br. 651/201410 odabrala one koji su prikladni za potrebe ove Regulative. Kriterijumi bi trebalo da se primjenjuju, s obzirom na područje primjene ove Regulative, kako za MSP tako i za velika privredna društva i trebalo bi da obezbijede da se grupa povezanih preduzeća smatra jednim istim preduzećem u svrhu primjene pravila de minimis. Međutim, preduzeća koja nijesu u međusobnom odnosu, osim što svako od njih ima direktnu vezu sa istim javnim organom ili organima, ne bi trebalo smatrati povezanim preduzećima. Stoga treba uzeti u obzir specifičnu situaciju preduzeća koja kontroliše isti javni organ ili organi, gdje preduzeća mogu imati nezavisno pravo odlučivanja.

U cilju transparentnosti, praćenja, izvještavanja i primjene načela kumulacije, potrebno je da Fond nakon dodjele de minimis pomoći, iste unese u Registar de minimis pomoći.

Zaključak

Dodjela pomoći predviđenih Predlogom za podsticanje inovacija u funkciji energetske efikasnosti u industriji, predstavljaju de minimis pomoći, (pomoći male vrijednosti) shodno Uredbi Komisije (EU), br. 2023/2831 o primjeni čl. 107 i 108 Ugovora o funkcionisanju Evropske unije na pomoći male vrijednosti (32013R1407), koja se u Crnoj Gori primjenjuje kao Prilog 7 Pravilnika o listi pravila državne pomoći („Sl. list CG“ br. 35/14 ... 26/24) i izuzeta je od obaveze prijavljivanja Agenciji.

Neophodno je da Fond za inovacije Crne Gore sve državne pomoći dodijeljene po osnovu Predloga programa iz stava I dispozitiva ovog mišljenja evidentira u registar de minimis pomoći, posebno za svakog korisnika državne pomoći.

Shodno članu 3 Uredbe, mjere pomoći koje ispunjavaju uslove utvrđene ovom Uredbom ne ispunjavaju sve kriterijume iz člana 107 stav 1 Ugovora o funkcionisanju Evropske unije, pa se samim tim izuzimaju od obaveze prijavljivanja iz člana 108 stava 3 Ugovora. Kako ne bi došlo do prekoračenja najvišeg dozvoljenog intenziteta pomoći, pomoći po osnovu predmetnog Programa ne smiju se kumulirati sa podrškom de minimis pomoći u odnosu na iste opravdane troškove, ako bi to premašilo propisane granice.

PREDSJEDNIK SAVJETA

Dragan Damjanović

Dostavljeno:

- Fondu za inovacije, Bulevar Mihaila Lalića 15, 81000 Podgorica, Crna Gora,
- u spise predmeta i
- a/a.